

2. Барабанова Г. В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання в немовному ВНЗ: Монографія / Г.В. Барабанова. – К.: Фірма «Інкос», 2007. – 315 с.

3. Залевская А.А. Введение в психолингвистику / А.А. Залевская. – М.: РГГУ, 2000. – 348 с.

4. Зимняя И.А. Педагогическая психология. Учебник для ВУЗов. Изд. 2-е, доп., испр. и перераб. – М.: Издательская корпорация Логос, 1999. – 384 с.

5. Зонтова С.Є. Когнітивний підхід до навчання іншомовної лексики / С.Є. Зонтова // Проблеми сучасної педагогічної освіти: Зб. наук. праць. – Ялта: РВВ КГУ, 2005. – Вип. 8, ч. 2. – С. 89–93.

6. Кобриль К.В. Компетентність та компетенція: Сучасні підходи до визначення сутності понять / К.В.Кобриль // Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей [зб. наук. пр.] / за ред. О.М. Отич, Чернівці, Зелена Буковина, - 2010. - С. 253.

7. Ковалёва Г.Н. Формирование коммуникативной компетентности у студентов вузов культуры и искусств в процессе интегрированного обучения риторике и этикету/ Галина Николаевна Ковалева: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. – Москва, 2006. – 213 с.

8. Коджаспирова, Г. М., Коджаспиров, А. Ю. Педагогический словарь [Текст] / Г.М. Коджаспирова, А.Ю. Коджаспиров: Для студ. высш. и сред. пед. учеб. заведений. - М.: Издательский центр «Академия», 2000.

9. Леонтьев А.А. Основы психолингвистики / А.А. Леонтьев. – М.

10. Ожегов С.И. Словарь русского языка – М.: Сов. Энциклопедия, 1964. – С. 288-289.

11. Словник іншомовних слів / Уклад. С.М. Морозов, Л.М. Шкарапута. – К.: Наукова думка, 2000. – 680 с. – С. 282.

12. Солсо Р. Когнітивна психологія / Р. Солсо. – Питер, 2006. – 588 с.

13. Чевичелова О.О. Роль когнітивно-комунікативного підходу в оптимізації процесу викладання іноземної мови у немовних ВНЗ. http://www.rusnauka.com/9_DN_2010/Pedagogica/61524.doc.htm

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ АНГЛОМОВНОГО ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

УДК: 378. 141+81. 28+811. 114

Боднар С.В.

В статье рассматривается проблема формирования культуры делового речевого общения студентов экономических специальностей. Предложены приемы работы, способствующие приобщению студентов к ценностным ориентирам духовной культуры страны изучаемого языка и формированию у них культуры речевого общения.

Ключевые слова: деловое речевое общение, культура речевого общения, англоязычное деловое общение.

У роботі розглядається проблема формування культури ділового мовленнєвого спілкування студентів економічних спеціаль-

ностей. Пропонуються прийоми роботи, що спрямовані на прилучення студентів економічних спеціальностей до духовних цінностей певної етнокультури та на формування в них культури мовленнєвого спілкування.

Ключові слова: ділове мовленнєве спілкування, культура мовленнєвого спілкування, англомовне ділове спілкування.

The article is devoted to the problem of teaching culture of future economists' Business English communication. The recommendations of developing culture of future economists' Business English communication are offered.

Key words: business communication, culture of communication, Business English communication.

Процес очевидних змін, які відбуваються на початку XXI століття в економічній, політичній, освітній сферах, гостро ставить перед колективами вищих навчальних закладів відповідальне завдання – необхідність не тільки здійснювати професійне навчання, а й виховувати грамотних, духовно збагачених, національно свідомих фахівців, рівень знань яких відповідав би зростаючим до них вимогам суспільства. Потреба у розв'язанні важливих соціально-економічних і культурно-просвітницьких проблем ставить нові вимоги до мовної освіти й мовленнєвої підготовки майбутніх фахівців у вищій школі, оскільки обов'язковою умовою успішної навчальної і майбутньої фахової діяльності студентів є знання логічних основ різних видів спілкування, володіння культурою ділового, професійного мовлення.

Підвищено рівня мовної і мовленнєвої культури присвятили праці вчені-лінгвісти Н.Д.Бабич, І.К.Білодід, Д.І.Ганич, М.А.Жовтобрюх, М.І.Пентилок, М.М.Пилинський, В.М.Русанівський, С.Я.Єрмоленко та інші. Теоретичні основи культури мовлення як науки розробляли такі російські вчені, як: Б.М. Головін, В.Г. Костомаров, О.А. Лаптева, С.П. Обнорський, Н.Ю. Шведова, Л.В. Щерба та ін. Психологічні аспекти цієї проблеми знайшли своє відображення у працях Д.М.Богоявленського, Л.С.Виготського, Д.Б.Ельконіна, М.І.Жинкіна, Г.С. Костюка, О.О. Леонтьєва, І.О. Синиці та ін.

Доцільність занурення в культуру, розуміння цінностей, світосприйняття та світорозуміння іншого народу при вивченні іноземної мови неодноразово наголошувалась такими вченими, як-от: І.Л.Бім, А.О.Брагіна, Є.М.Верещагін, І.О.Зимня, Г.В.Колшанський, В.Г.Костомаров, Б.А.Ланідус, О.М. Леонтьєв, Р.К.Міньяр-Белоручев, Л.Б.Нікольський, Ю.І.Пассов, О.Д.Райхштейн, Г.В.Рогова, О.О.Селіванова, В.Л.Скалкін, Л.П.Смєлякова, О.Б.Тарнопольський, Г.Д.Томахін, L.Bloomfield, D.Brown, R.Lado та іншими. Тобто теза про невідокремленість вивчення іноземної мови від одночасного ознайомлення з культурою країни, мова якої вивчається, з її історією та національними реаліями є загальноновизнаною. Однак на практиці ця проблема часто залишається за полем зору студента, що в силу відсутності досвіду реального міжкультурного спілкування не знайомий з його труднощами, не готовий до міжкультурного спілкування і недооцінює важливість навчання іноземної культури. У зв'язку з цим виникає необхідність удосконалення про-

цесу навчання майбутніх економістів. Одним із способів вирішення цієї проблеми є зміна технології навчання шляхом включення у навчальний процес такої її складової як професійна мовленнєва культура майбутніх спеціалістів.

Таким чином, об'єктом дослідження виступає культура англomовного ділового спілкування студентів економічних спеціальностей, а предметом – методи та прийоми формування культури англomовного ділового спілкування студентів економічних спеціальностей. Мета полягає в тому, щоб сформува-ти культуру ділового спілкування англійською мовою у студентів економічних спеціальностей.

Розглянемо поняття «мовленнєва культура» більш детально. За педагогічним словником, мовленнєва культура – це ступінь відповідності мовлення нормам орфоєпії, слововживання, граматики, що встановлені для певної мови; здатність наслідувати найкращі примірники у своєму індивідуальному мовленні» [4:68]. За енциклопедією української мови, мовленнєва культура – це дотримання ustalених норм вимови слів й побудови фраз, що забезпечуються науковою розробкою фонетичних, орфоєпічних, граматичних і лексичних аспектів мови [6:70]. Д.Е.Розенталь визначає культуру мовлення, з одного боку, як „розділ філологічної науки, що вивчає мовленнєве життя суспільства у певну епоху і що встановлює на науковій основі правила користування мовою як основним засобом спілкування людей”. З іншого боку, автор розуміє її нормативність, відповідність вимогам до мови в певному мовному колективі в певний історичний період. Нормативність мовлення містить такі її якості, як точність, ясність, чистота [5:115-116]. Б.М.Головін доповнює вищенаведене визначення культури мовлення і пропонує розрізняти, по-перше, систему комунікативних якостей мовлення, і, по-друге, ступінь володіння ними носіями мови. Так, він стверджує, що культура мовлення - це, насамперед, певні її ознаки і властивості, сукупність і система яких говорять про її комунікативну досконалість, а також - це сукупність навичок і знань людини, що забезпечують доцільне застосування мови з метою спілкування без перешкод” [2:8]. М. І. Ільш визначає мовленнєву культуру як упорядковану сукупність нормативних мовленнєвих засобів, вироблених практикою людського спілкування, які оптимально виражають зміст мовлення і задовольняють умови і мету спілкування [3:45].

Логіка дослідження передбачає аналіз означеного поняття в його взаємозв'язку з мовленнєвою діяльністю і функціонуванням мови. Тому вважаємо за доцільне розглянути два аспекти культури мовлення: мовний і мовленнєвий. Під мовною культурою більшість дослідників (В.А. Артьомов, А.М. Богуш, Г.О. Винокур, Л.І. Сковрцов) розуміють ступінь розвитку і багатства лексики, синтаксису, семантики й інтонації. Мовний аспект полягає у відповідності мовлення студента ustalеним мовним нормам. Це означає, що мовлення повинно бути оформлено згідно з сучасними орфоєпічними, лексичними, і граматичними і стилістичними нормами мови.

Під культурою мовлення, як видно з розглянутих раніше визначень, розуміють сукупність її комунікативних якостей, ступінь розвитку і досконалості яких залежать від таких умов, як культура мови, тобто від сформованості мовних навичок і мовленнєвих умінь. Мовленнєвий аспект передбачає сформованість комунікативних якостей, що сприяють посиленню впливо-

вості мовлення, тобто підвищенню ступеня його ефективності. До таких комунікативних якостей відносять доречність мовлення, його логічність, точність, правильність, виразність, ясність, чистоту, а також мовленнєвий етикет. За словами Ф.С.Бацевича [1], у мовленні кожної людини, в арсеналі її комунікативних засобів значну роль відіграє мовленнєвий етикет, який розглядається як система стандартних, стереотипних словесних формул, вживаних у ситуаціях, що повторюються повсякденно: вітання, прощання, вибачення, запрошення, побажання тощо. Засвоєння стереотипів поведіння, що пропонує етикет, дає можливість установити сприятливий психологічний клімат спілкування, що робить комунікацію успішною.

Часто мовленнєвий етикет, культура спілкування впливають на поведінку співрозмовників більшою мірою, ніж предметний зміст мовлення. Етикетність спілкування полягає не тільки в нормативному застосуванні формул етикету в стандартних ситуаціях. Вона охоплює комунікативну поведінку людини загалом. Наприклад, американці володіють репутацією найжорсткіших ділових людей в світі. Це викликано тим, що їх мета – заробляти якомога більше і щонайшвидше, використовуючи для досягнення цієї мети такі засоби як наполеглива праця, швидкість дій, пристосованість і влада. В ухваленні ділових рішень вони, переважно, не керуються сантимиентами і вважають, що долар всемогутній. Таке цілеспрямоване прагнення американців до отримання прибутку сприймається як безжалісне.

Для встановлення з американцями ділових контактів, необхідно дотримуватися таких правил: 1) постаратися щонайшвидше довести свою практичну значущість, уміння добре робити справу; 2) проявити упевненість, рішучість, цілеспрямованість; 3) дотримуватися «золотої середини» - американцям, здебільшого, не властиві крайнощі, максималізм; 4) бути діловим, акуратним, пунктуальним і обов'язковим; 5) показати себе людиною твердих переконань, принциповою, здатною довести свою правоту; 6) поводитися розкуто, вільно (але не розв'язано); 7) не забувати про подячні слова, слова вибачення, жалю та інші етикетні формули, які для американців є певним ритуалом у діловому спілкуванні; 8) частіше посміхатися, як можна невимушено і природніше; 9) бути готовим до того, що американець забудь про ваше існування наступного дня після теплої, серйозної зустрічі, протягом якої вам здавалося, що знайшли вірного друга на довгі роки.

Щодо мовленнєвого етикету, то він є частиною єдиної мовної системи, яка з плином часу зазнає змін, що притаманні як самій мові, так і суспільній структурі певного мовного колективу. При діловому спілкуванні необхідно брати до уваги ці зміни, які дають змогу фахівцю певного профілю ефективно спілкуватися з носіями мови. Англійська мова, на відміну від української, не має формального розмежування між формами ти й ви. Увесь спектр значень цих форм виражено у займеннику «You». Займенник «thou», який міг би відповідати українському «ти», вийшов з ужитку в XVII столітті, зберігшись лише в поезії та Біблійних текстах.

В українській мові є дві форми звертання: «ти» і пошанне «ви». На «ви» звертаються: до малознайомої або незнайомої людини; до свого друга чи приятеля в офіційній ситуації; до рівного й старшого за віком і становищем; при підкресленому чемному, стриманому ставленні. Звертання на «ти» вживають:

стосовно добре знайомих; у неофіційній ситуації спілкування; при дружніх, інтимних стосунках; до рівного й молодшого за віком. Щоб підкреслити більшу ввічливість, до займенника «ви» додають прізвище або ім'я та по-батькові. Поширеними формами звертання до знайомих та незнайомих людей є: «Пан, пані, панове, панство, добродій, добродіє, вельмишановний, високоповажний, шановна громадо».

В англійській мові, згідно з усталеною традицією, поширена форма звертання «Sir», яка уживається при звертанні до чоловіка, старшого за віком, званням, посадою чи соціальним статусом. До дорослого чоловіка — «Mister» або «Doctor». Зазвичай, жінки цю форму не вживають. Така ж традиція діє стосовно Madam, що є підкреслено шанобливою формою звертання до жінки старшого віку, більш високого службового чи соціального положення. У діловій документації припустимі такі форми звертання: Dear Sir or Madam — якщо ім'я отримувача невідоме; Dear Mr. ... - при звертанні до чоловіка; Dear Ms. ... - при звертанні до жінки; Dear Dr. ... - при звертанні до людини, що має науковий ступінь; Dear Mrs. ... - при звертанні до заміжньої жінки або удови.

Вирази привітання обмежені часом використання (ранком, днем або вечером). У випадку, якщо зустріч проходить з ранку до обіду — використовується вираз „Good morning”, удень — від обіду до заходу сонця — формула „Good afternoon”, а якщо зустрічаються після 17.00, то вживають «Good evening». В українській мові цим виразам відповідають вислови «Доброго ранку», «Добридень», «Доброго дня», «Добрий вечір». Стилістично знижені привітання притаманні спілкуванню близько знайомих людей: „Hi!”, „Hello! (Привіт!)». Форма вітання «Як ви поживаєте?» повинна сприйматися не як питання, яке потребує відповіді. Тому краще сказати «Спасибі, добре». Еквівалентом в англійській мові буде «How do you do?», на що слід відповісти тільки «How do you do?».

Жести, що супроводжують вітання, відіграють значну роль. Найбільш поширеним жестом є рукостискання. Проте, згідно з правилами хорошого тону, рукостисканням не слід зловживати. Переважно рукостисканням обмінюються при знайомстві, але при цьому слід пам'ятати, що при знайомстві чоловіка з жінкою саме жінка вирішує, подавати руку чи ні, чоловік, погодившись з обставинами, або потискає простягнуту руку, або робить легкий уклін. Однак у Великобританії цей жест-вітання не такий популярний, як в Європі. Щодо американців, то якщо чоловік старше і займає високий пост, то він при діловій зустрічі першим подає руку жінці. Типічна помилка наших співвітчизниць у тому, що у протягнуту для рукостискання руку вони вкладають візитну картку. Необхідно зауважити, що рукостискання характерні тільки на початку зустрічі. Наприкінці обов'язкові ввічливі фрази «Був дуже рад зустріти вас» (It was nice seeing you/talking to you) або «На все добре, сподіваюся, що скоро зустрінемося знов» (Goodbye. All the best. Best regards. Hope to see you again).

При першій діловій зустрічі партнери обмінюються візитними картками. Коли американець подає візитку, то ви повинні на очах у співбесідника прочитати про себе його прізвище, поглянути на нього, посміхнутися, тим самим натякаючи, що ви запам'ятали, як його звуть. Обов'язково потрібно ска-

зати: «Рад познайомитися з вами» (Glad to meet you, Mr. ...) і додати ім'я. При цьому ви повинні чітко промовляти слова, «не ковтати» склади. Щодо розмірів візитних карток, то картки чоловіків, переважно, більше, ніж у жінок (90 x 50 мм и 80 x 40 мм), а картка молодій дівчині ще менша за розміром (70 x 35 мм). Ділова візитна картка повинна вміщати інформацію про ваше звання, сферу відповідальності у межах вашої організації, номера телефонів, факса, телекса, електронної пошти.

Заслуговує на увагу той факт, що ввічливість у сучасних англомовних культурах орієнтована на прагнення зберегти особу, дистанціюватися від співрозмовника і знайти компроміс, що забезпечує необхідну комфортну атмосферу безконфліктного ділового спілкування. Характерними є фрази: "Hello, everyone, let's get the meeting going" (Вітаю вас, давайте почнемо зустріч) або "Listen, I've got to think more about your offer" (Почекайте, мені потрібно ще подумати над вашою пропозицією). Форми вибачення в англійській мові представлені двома основними різновидами: "Excuse me" («Вибачте») та "I am sorry" («Мені шкода»). Вираз "I am sorry" підходить у тих випадках, коли особа, яка вибачається, відмовляється прийняти запрошення або виражає співчуття. "Excuse me" доцільно вживати в тих випадках, коли правила етикету були порушені, наприклад, співрозмовник перервав мовця. У випадках вибачення можливі і такі фрази: Excuse my being late – Вибачте за запізнення, I must apologize to you – Я повинен вибачитися перед вами, Excuse my disturbing you - Вибачте, що потурбував вас.

Різними є форми прощання, що завершують зустріч: «До побачення» (Good bye), «До наступної зустрічі» (See you later), «Прощайте» (Take care), «Бувайте здорові» (Best regards), «Усього найкращого» (Best wishes), «До неділі» (See you on Sunday), «Вибачте, мені треба йти» (Excuse me, I have to go), «На жаль, я поспішаю» (Sorry, I am in a hurry), «На добраніч» (Good night). Згода у спілкуванні виражається фразами «Так», «Добре», (OK, Good), «Погоджуюсь» (I agree), «Авжеж» (Of course), «Звичайно» (Sure), «Я такої ж думки» (I also think so), «Хай буде так» (Let it be so).

Усі ці особливості в різних культурах заслуговують на окреме вивчення і спеціальне відпрацювання у межах навчального процесу. Спираючись на теоретичну базу дослідження, нами було проведено експериментальне навчання щодо формування культури англомовного ділового спілкування студентів економічних спеціальностей. Це навчання проводилося на другому курсі факультетів «Облік та аудит» та «Фінанси і кредит» в Одеському Інституті фінансів впродовж одного року на практичних заняттях з англійської мови. Матеріал навчання представляв спеціально відібрану за тематичним принципом кількість мовленнєвих кліше з національно-культурною семантикою, соціокультурну інформацію щодо випадків використання цих кліше та текстів, у яких ці мовні одиниці та означена інформація зустрічалися. До кожного тематичного розділу додавалася система вправ для активізації запропонованого мовного та мовленнєвого матеріалу. Вона поділялася на: 1) мовні вправи, метою яких було озброєння студентів знаннями щодо специфіки культури англомовного ділового спілкування майбутніх економістів та збагачення словника студентів етнокультурною лексикою та формулами мовленнєвого етикету, 2) підготовчо-мовленнєві вправи, метою яких було фор-

мування умінь використовувати мовні засоби відповідно до мети, умов, ситуації ділового спілкування з урахуванням культури професійного мовлення; 3) мовленнєві вправи, метою яких було формування та закріплення вмінь володіння культурою англomовного ділового спілкування у спонтанному мовленні. Крім того, при складанні системи вправ нами урахувалися особливості професійно-спрямованого спілкування економістів, яке має свої особливості, а саме: створення навчального професійного середовища; урахування специфіки майбутньої професії; приділення уваги вивченню термінологічної лексики та стандартизованих мовленнєвих конструкцій у галузі економіки.

Всі вправи були взаємопов'язані, кожна наступна тематична група вправ містила термінологічну лексику та мовленнєві кліше, які вивчалися у попередніх вправах. Тобто складання вправ передбачало, що кожна наступна доза лексичного матеріалу базувалася на попередній, пов'язаній з нею як у лінгвістичному, так і в смисловому значенні. Перехід до засвоєння наступної дози матеріалу відбувався при повному засвоєнні попереднього матеріалу. Наведемо приклади вправ, які ми впроваджували у процес навчання за темою «Ділова зустріч партнерів».

1. Прочитайте міні-діалоги, що використовуються під час першої зустрічі ділових людей, виокремте фрази, що характерні для ділового спілкування.

1) A: Hello, let me introduce myself. My name's Sam Brown. - B: Pleased to meet you. I'm Chris Rase.

2) A: Claire, could you introduce me to the Managing Director? - B: Of course, John. Sam, let me introduce you to John, our new Programme Director.

3) A: Kate, I don't know anyone at this meeting. Can you introduce me? - B: Sure, who would you like to meet? - A: Nice to meet you, Peter. What do you do for a living? - B: I'm in computers — software development. What about you?

2. Прочитайте діалоги, розташуйте репліки з мовленнєвими кліше, у логічній послідовності відповідно до комуніканта.

1. Hello, let me introduce myself. / Nice to meet you. / My name's Jack Simpson.

I'm Peter Drake.

2. Of course, I'll introduce you to James. / You'll have to introduce me. / Philip, I don't know anyone here. / He's an old friend of mine. / James, this is Sarah, she's just joined the company.

3. Mine's George Cole. / How do you do? / Pleased to meet you. / My name's Klaus Fisher.

3. Оберіть логічну відповідь на запитання, використовуючи мовленнєві кліше ділового спілкування.

1. I'm in finance. What about you?

a) Oh, I live in London; b) Well, I work in Sales; c) Oh, I've been here for years.

2. I'm Mr. Jones' secretary. He's the Production Manager.

a) Ah, that's interesting; b) Is that one of your colleagues over there? c) I am afraid, I haven't met him.

3) I am in the Production Department.

a) I'm in the Sales Department; b) Not a bad job; c) Oh yes, I think I've met him.

4. Самостійно вставте адекватну фразу, що використовується при знайомстві та першій зустрічі ділових партнерів.

1. Peter King introduces himself to Jack Simpson.

Peter King: Hello, _____ . My name's Peter King.

Jack Simpson: _____ . I'm Jack Simpson.

2. Philip introduces Sarah to James:

Sarah: Philip, I _____ here. You'll have to _____ .

Philip: Of _____ , I'll _____ to James. He's an old friend of mine. James, _____ Sarah, she's just joined the company.

3. Rod Burton introduces Pete Taylor to an important customer:

Pete: Rod, I _____ Mr. Rogers, the Purchasing Manager from Kentons.

Rod: I'm _____ . Come and meet him. Mr. Rogers, _____ Pete Taylor, our Export Sales Manager.

Mr. Rogers: _____ . What countries do you cover?

5. Прочитайте міні-діалоги і підкресліть фрази, які, на вашу думку, є ідентичними за змістом. 1) Good-morning. How are you? - Good morning. I'm well and you? - I am fine, thanks. 2) Hello, Lucy. - Good morning, Mr. Rogers. - How do you do? - Fine, not bad. But my son's not well today. - I am sorry.

6. Оберіть правильний варіант відповіді для певної ділової ситуації.

1) You have heard that your colleague was promoted. What would you say?

a) Congratulations

b) Good luck!

2) You are with the business contract, it's time for you to leave. You say:

a) I gotta go now!

b) I am afraid I've got to go now.

3) Your colleague is going away on business next week. You say:

a) Have a good trip.

b) Have a good journey.

4) You are speaking with a business partner. You want to say "hello" to his colleague whom you know. You say:

a) Say hello to Jane for me.

b) Give my best regards to Jane.

7. Підготуйте відповідь на запитання: Do you find it easy to start a conversation when you meet people for the first time? What conversation formula do you use to start a conversation? Is it easy for you to make a small talk in a foreign language?

По закінченні експериментального навчання нами було проведено контрольні зрізи знань, за результатами яких встановлено, що відбулися суттєві зміни в розвитку вмінь студентів володіння культурою англomовного ділового спілкування. Вивчаючи більш глибоко мовленнєві моделі іноземної мови студенти ЕГ одержали додаткові знання про іншомовну культуру в сфері ділового спілкування, що дозволило їм розуміти і толерантно ставитись до представників інших країн та підвищити рівень володіння соціокультурною компетенцією. В ЕГ кількість студентів з високим рівнем володіння культурою англomовного ділового спілкування становила 70,4%, з середнім рівнем – 25,6%. На низькому рівні залишилося 4% студентів. В контрольних групах високий рівень мало 35,5% студентів, середній – 20%, низький – 44,5%. Отже, за всіма рівнями в ЕГ результати ефективності сформованості вмінь володіння культурою англomовного ділового спілкування студентів економічних спеціальностей були кращими, ніж у КГ.

Відтак, результати експериментального навчання довели ефективність запропонованої системи роботи, що сприяє розумінню і пізнанню культури країни, мова якої вивчається, проникненню в національно-мовний менталітет іншого народу і встановленню психологічного клімату спілкування майбутніх економістів іноземною мовою в діловій сфері.

Література

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: [підручник] / Ф.С. Бацевич. — К.: Видавничий центр «Академія», 2004. — 344 с. — [Серія “Альма-матер”]. — Бібліогр.: с. 304-317.

2. Головин Б.Н. Основи культури речі: [учебное пособие] / Б.Н. Головин. — М.: Высш. школа, 1980. — 335с.

3. Ильях М. И. Основы культуры речи: [учебное пособие] / М. И. Ильях. — Киев — Одесса, 1984. — 188 с.

4. Мижериков В. А. Психолого-педагогический словарь для учителей и руководителей общеобразовательных учреждений Текст. / В. А. Мижериков. - Ростов н/Д : изд-во «Феникс», 1998. - 544 с.

5. Розенталь Д.Э, Теленкова М.А. Словарь-справочник лингвистических терминов: [пособие для учителя] / Д.Э. Розенталь, М.А. Теленкова. — 3-е изд., испр. и доп. — М.: Просвещение, 1985. — 399 с.

6. «Українська мова». Енциклопедія / В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. — К. : «Укр. енцикл.», 2000. — 752 с.

СОДЕРЖАНИЕ ОБУЧЕНИЯ ВИДАМ ИНОЯЗЫЧНОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ РЕЧИ БУДУЩИХ ЖУРНАЛИСТОВ

Ахмед Гулала-Нури

УДК: 378.937+378.14+44(англ.)+15.019

В статье обосновываются 2 основных структурных направления образования журналистов: профессиональное и социальное. Под первым следует понимать знание жанров журналистской речи и умение излагать материал в соответствии с сутью каждого из них. Под вторым следует понимать уровень интеллекта человека, который позволяет ему ориентироваться в происходящих событиях: выделять главные от второстепенных, прогнозировать развитие политических и экономических ситуаций, корректно и аргументировано общаться с представителями различных научных, деловых и политических кругов.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ ВИДАМ ІНШОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ

У статті обґрунтовуються 2 основних структурних напрямки освіти журналістів: професійний і соціальний. Під першим слід розуміти знання жанрів журналістського мовлення та вміння викладати матеріал відповідно до суті кожного з них. Під другим слід розуміти рівень інтелекту людини, який дозволяє їй орієнтуватися в подіях, що відбуваються: виділяти головні від другорядних, прогнозувати розвиток політичних і економічних си-